

Szent Ambrus

Legyen világosság!

„S Isten Lelke lebegett a vizek felett, s mondá Isten: Legyen világosság!” (Gn 1,3) Méltán előrebocsáttatott Isten Lelke, ahol isteni cselekvés volt kezdődőben. „Legyen világosság!”, mondja. Isten szava az isteni Írásban honnan kezdhetett, ha nem a fénytől? Honnan vehette eredetét a világ ékessége, ha nem a világosságtól? Hiába lenne, ha nem látszódnék. Ugyan maga Isten volt a fényben, mert „hozzáférhetetlen világosságban lakozik” (1T 6,16) s „az igazi fény volt, mely megvilágosít minden embert, ki a világba jön” (J 1,9), azon világosság létrejöttét akarta, mely testi szemekkel fogható föl. Ha egy családfő valami lakásnak méltó épületet kíván építeni, mielőtt az alapokat lerakná, honnan eressze be a fényt, azt vizsgálja, és ez az első kellem, amely ha hiányzik, az egész ház alakatlan elhanyagoltsággal borzaszt. A világosság az, ami a ház többi ékességét megmutatja.

„Legyen világosság!”, mondja. A fény teljes szava nem az elrendezés készületét jelzi, hanem a cselekvés hatásával fénylik. A természet kézművese világosságot mondott, és megteremtette. Isten beszéde akarat, Isten műve természet: világosságot teremtett, a sötétséget bevilágította. „S mondá Isten, Legyen világosság, és lőn világosság.” Nem azért mondta, hogy cselekvés következzen utána, hanem a mondással már teljesítette is a munkát. Ezért szépen mondja ama dávidi ige: „Mondá, és lőnek.” (Ps 148,5), mert a mondás beteljesítette hatását. A világosság teremtője tehát Isten, a sötétségek helye és oka pedig a világ. Ám a jó Teremtő úgy mondott világosságot, hogy magát a világot feltárja a belé öntött fény által és arcát bájossá tegye. Rögtön felfénylett hát a levegőég, és megijedt a sötétség az új fény ragyogásától. Visszaszorította és hirtelen mintegy a mélységes mélybe merítette a világosságnak a világegyetemen elömlő ragyogása.

Szépen és a dolog sajátosságának megfelelően mondja: „Lőn világosság.” Miként ugyanis a világosság hamar bevilágítja az eget, a földeket és a tengereket, és a fölkelő nap tündöklése egy szempillantás alatt, felfoghatatlanul fölfedvén a tájakat körbeömlik látásunkon, így a világosság eredése is hamar kibontakozott. Mit csodálkozunk, ha Isten világosságot mondott, és a homályló világban fölszikkasztott a fény, hiszen ha valaki vízbe merülve olajat ereszt ki a száján, világosabbá teszi azt, ami a mélység rejtekeiben fedve volt? „Mondá Isten”, nem azért, hogy a hangképző szervek valami beszédhangot bocsássanak ki, sem hogy a nyelv mozgása mennyei szózatot formázzon és ezt a levegőéget valami szózőrej verdesse, hanem hogy akaratának megismerését előadja cselekvésének hatása által.